

Zagrebu ne treba senzacija, već točna informacija

Kako mi je Večernji list – zagrebački popodnevnik odbio objaviti odgovor na članak »Gdje su slike iz Gradske skupštine?« autoru Josipa Grbelja, objavljen 14. svibnja 1993. u tom listu, molim da ga objavite u Vašem listu radi točnog informiranja naše javnosti.

Zagreb ne traži da mu se vrati njegovo umjetničko blago, njegov kulturni identitet, njegova povijest. Jer naš grad to ima. Zagreb traži da se njegova tradicija respektira, Zagreb traži od svojih sugrađana znanje, svijest i uvažavanje njegova kulturnog i povijesnog identiteta. Zagreb ne traži senzaciju već točnu informaciju.

Gdje su (nestale) slike iz zagrebačkog gradskog fonda? Jedan dio tih slika koje se održajno i tematski uklapaju u način sakupljanja i formiranja zbirke slikarstva iz aspekta povijesti grada čuva se u Muzeju grada Zagreba, Opatička 20-22.

Prema objavljenom »Popisu umjetničkih i umjetničko-historijskih slika i kipova u službenim sobama Gradskog načelstva u Zagrebu« iz 1929. godine u Muzeju grada Zagreba nalaze se slike navedene pod rednim brojem: 2, 11, 12, 15, 16, 29, 30, 31, 32, 33, 41, 51, 61, 65, 91, 115, 118, 119. Trinaest slika s ovog popisa (nedostaju još dvije slike, portret Adolfa Mošinskog, slikara Celestina Medovića iz 1905. i Vjekoslava Heinzela, slikara Bele Čikoš-Sesija iz 1923.) čine Galeriju portreta petnaest načelnika grada Zagreba od 1850. do 1928. godine, koja je osnovana zaključkom Gradskog zastupstva do 30. svibnja 1905. pod predsjedanjem gradskog načelnika dra Milana Amruša. Portreti su slikani između 1905. i 1923. godine, naručeni od tadašnjih istaknutih umjetnika, tehnikom ulje na platnu, svi su iste veličine 100 x 75 cm, na Popisu je pogrešna izmjera s okvirom. Nekada su bili izloženi u maloj dvorani za odborske

sjednice u zgradi gradske vijećnice, a od 1931. godine, nakon kupnje i uređenja palače u Matoševoj 9 za sjedište gradskog načelnika, premješteni su u veliku dvoranu ove palače.

Iz stare gradske vijećnice stigla je i slika sv. Blaža, ulje na platnu, 137 x 100 cm, koja ga prikazuje kao zaštitnika grada s modelom Gradeca u ruci. Po tradiciji, a na podlozi Zlatne bule, svake godine na dan sv. Blaža, 3. veljače, birao se gradski magistrat (u gradskoj vijećnici ili pred njom na trgu sv. Marka) te je narudžbu za ovu sliku dao zagrebački gradski sudac Adam Balogh 1749. godine »za ured magistratualne kuće«.

REAGIRANJA

Portret bana Josipa Jelačića, ulje na platnu, 245 x 185 cm, naručilo je Općinsko vijeće grada Zagreba 1859. za vijećničku dvoranu od slikara Ivana Zaslavca, o čemu pišu Narodne novine iste godine, koji je sliku izvrsno naslikao prema postojećem portretu od slikara Franja Schrotzberga dodavši pejzaž i upotpunivši banov lik.

Portret Franje Ksavera Plušćeca, senatora i posljednjeg kapetana grada Zagreba (1834-1888), ulje na platnu, 90 x 75 cm, premda ne reprezentativno, također je bilo u gradskoj vijećnici.

Godine 1928. Gradsko zastupstvo za načelnikovanje Vjekoslava Heinzela naručilo je za gradsku vijećnicu dvije slike povijesnog sadržaja: od slikara Joze Kljakovića »Sukob Kaptola i Gradeca na Kravom mostu«, ulje na platnu, 204 x 304 cm, te od slikara Ljube Babića »Proglašenje slobodnog i kraljevskog grada Zagreba 1242. godine«, ulje na platnu, 200 x 170 cm, no sudbina tih slika će se razlikovati. Slika Joze Kljakovića predana je Muzeju (je li to degradacija?) odmah po završenom ratu početkom 1945. a

Muzej je već od 1946. stalno izlaže u svim svojim postavima. Slika Ljube Babića stiće nakon 20 godina. Primljena je na pohranu iz Gradske uprave Zagreb 1969, kada ju u službenim prostorijama zamjenjuje tapiserija Mire Kovačević-Ovčarić.

Navedene slike stigle su u Muzej grada Zagreba tokom 1945. godine iz Gradske gipsoteke gdje su bile sklonjene za vrijeme rata. Sve one bile su vlasništvo Gradskog načelstva, tj. Gradskog poglavarstva, i koristile su u službenim prostorijama cijeli niz godina, najstarija od njih gotovo 200 godina. S obzirom na odobnost nove Gradske uprave, Gradskog narodnog odbora, i uopće vlasti u novoj državi, umjetnička djela koja su sadržajem podsjećala na prethodnike političkih uređenja Hrvatske u povijesti više nisu vraćena na svoja povijesna mjesta.

U vrijeme tadašnjeg ravnatelja Gradske gipsoteke dra Antuna Bauera i uz asistenciju brojnih stručnjaka zaposlenih u toj ustanovi, izvršena je razdioba umjetnina u odgovarajuće muzejske ustanove, te je tom prilikom i Gradski muzej preuzeo već spomenute slike i uvrstio ih u svoj inventar. One su ubrzo bile i izložene u novom postavu Muzeja koji je 1946. godine napravio prof. Krešimir Filić, tadašnji ravnatelj, u zgradi Opatičke 8.

Već desetljećima te su slike na vidu javnosti u svim stalnim postavima Muzeja od 1946. do 1990. godine. Zaključno s velikom izložbom »Zlatne bule« u povodu 750. obljetnice Gradeca, koja je trajala sve do veljače ove godine, a na kojoj su bile izložene i obje velike slike Ljube Babića i Joze Kljakovića, slika sv. Blaža, te u posebnoj dvorani i svih 15 (!) portreta načelnika grada Zagreba.

Najblaže rečeno čudno je da nitko od sugovornika, koji istina i nisu profesionalni ku-

stosi (namjerno rabim baš ovo zanimanje kojemu naziv dolazi od latinskog izvora *custos* – čuvar, a što kusose obavezuje na čuvanje zbirki, i naravno daljnje istraživanje, sve u interesu priloga definiranju kulturnog i povijesnog identiteta grada ili nacije), nije prepoznao umjetnine iz izloženih dvorana Muzeja grada Zagreba, a svi se u osnovi svoga posla bave likovnom umjetnišću. Naši kolege, povjesničari umjetnosti koji rade u drugim muzejima ili galerijama, ili se bave u okviru svojih istraživanja likovnim opusom umjetnika koji su prisutni i na ovom Popisu, uključili su u svoje radove i navedene slike iz našeg fundusa, te se one mogu naći u monografijama ili katalozima izložbi, i naravno u Vodiču Muzeja vgrada Zagreba, dra Franje Buntaka iz 1979. godine.

Dijelom opravdava činjenica da svi nisu sveznajući, i svatko od nas ima polje užeg interesa, no kad se netko usudi javno ustvrditi i insinuirati mogući tijek i sudbinu umjetnina u negativnom tonu, a pretpostavlja ih blagom hrvatske suvremene umjetnosti, tada on izravno zaobilazi sve nadležne institucije i u njima odgovorne stručne djelatnike koji po kodeksu svoje profesije imaju voditi brigu o umjetninama. Iz toga današnjeg gledanja to zvuči sasvim površno i brzopletno, no moram priznati da me najviše uvrijedio osnovni ton čitavoga napisa koji ističe ignoranciju i nebrigu, a sugerira da je takovo stanje trajalo desetljećima. Iz poštovanja prema svojim starijim kolegama koji su iznad svega stručno i etički odgovorno obavljali svoj posao (naravno u teškim vremenima bilo im je puno teže raditi unutar tih neprikladnih kategorija), bila mi je obaveza reagirati.

Željka Kolveshi, viši kustos
Muzeja grada Zagreba